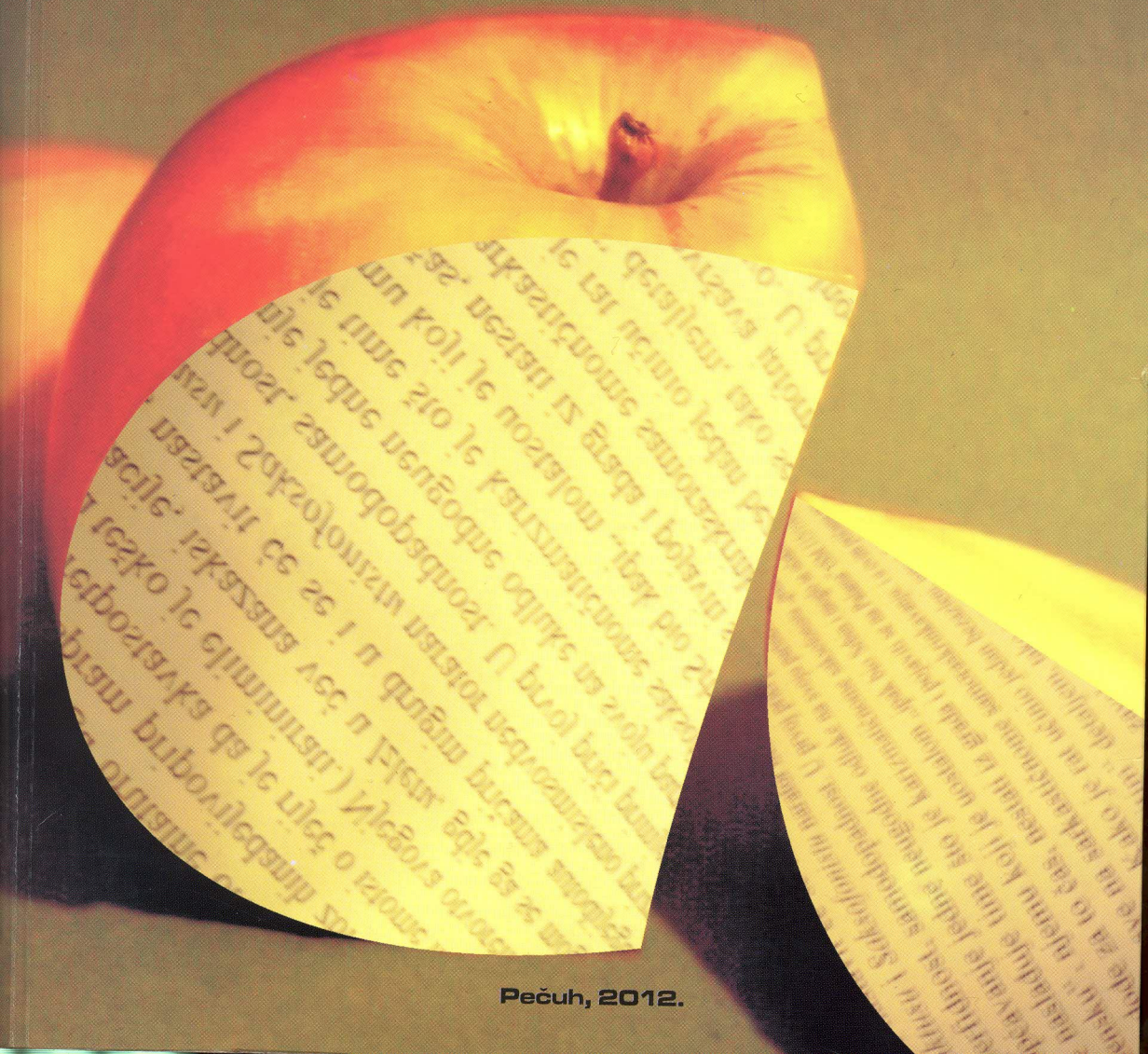

X. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP

Zbornik radova

X. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNAJSTVENI SKUP

PEČUH, 2012.

X. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP

NAKLADNIK/KIADÓ

Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj
Magyarországi Horvátok Tudományos Intézete

ZA NAKLADNIKA/FELELŐS KIADÓ

Stjepan Blažetin

UREDIO/SZERKESZTETTE

Stjepan Blažetin

RECENZENTI/LEKTOROK

Ernest Barić, Stjepan Blažetin, Janja Prodan, Dinko Šokčević

JEZIČNI LEKTOR/NYELVI LEKTOR

Ernest Barić

OBLIKOVANJE NASLOVNICE/BORÍTÓTERV

László István

RAČUNALNA PRIPREMA/TIPOGRÁFIA

Martin és Társa Bt, Pécs

TISAK/NYOMDAI MUNKÁLATOK

Kódex Nyomda Kft. Pécs

NALKADA/PÉLDÁNYSZÁM

300

ISBN 978-963-88818-4-7

KAZALO

I.

Ernest BARIĆ Praksa uporabe većinskoga (mađarskoga) i manjinskoga (hrvatskog) jezika u Mađarskoj, s posebnim osvrtom na dvojezične natpise	9
Timea BOCKOVAC O jeziku vijesti	17
Andrija HANDLER Usporedba neologizama informacijske tehnologije u hrvatskom i mađarskom jeziku	25
Zorica KIŠPETER Posuđenice i tuđice kao rezultat tvorbenog procesa u ruskom i hrvatskom jeziku	29
Branko KUNA, Ana MIKIĆ Semantička neologija u hrvatskome jeziku	37
Ana LEHOCKI-SAMARDŽIĆ Padežni sustav Kašićeve gramatike u odnosu na opis padežnih sustava europskih gramatika humanizma i reprezentativnih djela antičke gramatikografije	57
Erika RACZ Pridjevi u pomurskom kajkavskom govoru	71
Sanja VULIĆ O današnjem govoru Hrvata iz Gornje Lastve u Boki kotorskoj	77
Bernadett ZADROVIĆ Jezične osobitosti prevodilačkog djelovanja Mate Meršića Miloradića	101
Marija ZNIKA Gramatičke kategorije u primjeni	108
Janja ŽIVKOVIĆ-MANDIĆ Hrvatska prezimena kao dokaz nazočnosti Hrvata u gradu Pečuhu krajem 17. stoljeća	114

II.

Robert BACALJA Basna u Zori dalmatinskoj	129
Krešimir BAGIĆ Igra riječima (oblici i funkcije)	147
Katja BAKIJA CVIJETA – trajna inspiracija i vječni lajtmotiv dubrovačke književnosti	167
Silvestar BALIĆ Hrvatska književnost u časopisu <i>Jelenkor</i> od 01/1991 do 06/2009	178
Mirta BIJUKOVIĆ MARŠIĆ Urbografija u memoarima Vilme Vukelić	185
Anica BILIĆ Usporedba <i>Slavonske šume</i> Josipa Kozarca i Adolfa Waldingera	193
Robert FRANCEM Antologija	212
Tatjana ILEŠ <i>Biblioteka Nova</i> – biblioteka pečuške kroatistike za 21. stoljeće	220
Vlasta MARKASOVIĆ Đuro Franković, skupljač usmenoga narodnog stvaralaštva Hrvata u Mađarskoj	226
Sanja JUKIĆ / Goran REM Panonizam u poeziji Mirka Jirsaka	236
Goran REM / Franjo NAGULOV Uz pjesnički opus Branka Maleša	250
Ivan TROJAN Suvremena hrvatska dramska produkcija nakon 2000. godine	265
Tomislav ŽIGMANOV 140 godina produkcije književnih i kulturnih časopisa podunavskih Hrvata	276

III.

Milan BOŠNJAK Sustav hrvatske nastave u inozemstvu u nadležnosti ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske	293
Vesna BUDINSKI, Martina KOLAR BILLEGE Mjerenje predčitačkih vještina glasovne analize i sinteze u hrvatskom/materinskom jeziku na početku prvog razreda osnovne škole	301
Katarina ČELIKOVIĆ Kulturni prostor i kulturne prakse hrvatske manjine u Vojvodini	313
Sandra CVIKIĆ Fenomen manjinskog političkog poduzetništva i Hrvati u Republici Srbiji	325
Gabor GYÓRVÁRI Dvojezičnost pedagoškog rada u hrvatskim školama u Mađarskoj	338
Branko OSTAJMER Opća zemaljska izložba u Budimpešti 1885. i njezin odjek u najvažnijim novinama banske Hrvatske	347
Željko PREDOJEVIĆ Žrtvenici Liberu iz Popovca	378
Dujo RUNJE Ostvarivanje uporabe hrvatskoga jezika i pisma u Vojvodini	392
Josip VRBOŠIĆ Hrvatsko upravno ustrojstvo u građanskom razdoblju od 1848. do 1918. godine	403

Mjerenje predčitačkih vještina glasovne analize i sinteze u hrvatskom/materinskom jeziku na početku prvog razreda osnovne škole

SAŽETAK

Preduvjet za ovladavanje vještinama čitanja i pisanja je sposobnost raspoznavanja glasova u riječi i sintetiziranje tih glasova u cjelovitu riječ te uočavanje značenja riječi. Hrvatski je jezik u svojoj strukturi analitičko sintetički pa je važnost mjerenja predčitačkih vještina (glasovne analize i sinteze) preduvjet za organizaciju primjerenog metodičkog pristupa početnom čitanju i pisanju. Rezultati ovog istraživanja pokazatelj su razvojne pismenosti učenika na početku prvoga razreda osnovne škole, a istodobno se mogu koristiti pri strukturiranju pisanih i audio materijala te metodičkih artefakata namijenjenih početnom čitanju i pisanju. Svrha istraživanja je prepoznati inicijalno stanje predčitačkih vještina kako bi učenici ovladali tehnikom čitanja do razine automatizacije. Pristup utemeljen na znanstvenim pokazateljima omogućuje čitačima, polučitačima i nečitačima napredovanje u skladu s njihovim mogućnostima.

Ključne riječi: predčitačke vještine, glasovna analiza i sinteza, hrvatski jezik, prvi razred osnovne škole.

1. Uvod

U ovladavanju vještinama čitanja i pisanja sudjeluju tri primarne osjetilne aktivnosti: gledanje, slušanje i pokretne (kinestezijske) aktivnosti (Bežen, 2007). Te su aktivnosti prema Kuvač (2007) ujedno i predvještine za razvoj vještina čitanja i pisanja. Sastavnice slušne obrade su slušno razlikovanje zvukova i slušno prepoznavanje, a na razini slušnog prepoznavanja riječi dobivaju puno značenje. Slušna je obrada iznimno važna i za razvoj fonološke svjesnosti. Naime, potrebno je osvijestiti činjenicu da se iskazi sastoje od riječi, riječi od

slogova, a slogovi od fonema, odnosno potrebno je razviti *fonološku svjesnost* (Torgesen, i sur., 1994; Pullen i Justice, 2003, prema: Kuvač, 2007).

Umjesto termina fonološka osvještenost i fonološka osjetljivost Čudina-Obradović (2004) rabi sintagme *glasovna osviještenost* i *glasovna osjetljivost* radi jednostavnosti i jasnoće. Taj postupak opravdava činjenicom da je u hrvatskom jeziku veliko slaganje između glasova i fonema. Uspješnost u raspoznavanju glasova u riječima preduvjet je za prijenos glasa u slovo, a to je proces koji prethodi čitanju. Navedene neurofiziološke procese valja uvažavati u metodičkom pristupu početnom čitanju i pisanju na hrvatskom/materinskom jeziku.

Najviša razina glasovne osjetljivosti prepoznaje se u sposobnosti djeteta da analizira i sintetizira glasove koji tvore riječ.

Vidno percipiranje Kuvač (2007) tumači kao sposobnost vidnoga zamjećivanja. U slučaju čitanja i pisanja to se odnosi na sposobnost zamjećivanja obilježja slova ili riječi.

Motoričke aktivnosti (sposobnost izvođenja pokreta i suvislih kretnji) te osjet gibanja i položaj pojedinih dijelova tijela sudjeluju u učenju glasova i slova. Pokreti tijela, ruke, nadlaktice i podlaktice prethode finoj grafomotorici (Bežen, 2007).

„Da bi se čitanje dobro razvilo, djeca moraju najprije spoznati da postoji abecedno načelo (svaki glas – jedno slovo) i da postoji dogovorena, uvijek ista korespondencija između glasa i slova (svaki glas – određeno slovo). Da bi to mogla spoznati, ona najprije moraju biti sposobna primijetiti da se svaka riječ sastoji od glasova i raspoznati („čuti u glavi“) svaki glas u riječi i to redosljedom kojim su poslagani u riječi” (Snowling, 1996, prema: Čudina-Obradović, 2004, str. 17).

Najvažnije za čitanje u hrvatskom/materinskom jeziku jest raspoznavanje glasova u riječi, tj. glasovna osjetljivost. Neophodno je „čuti“ svaki glas u riječi, potrebno je rastaviti riječ na glasove i u istom ih poretku ponovno sastaviti u cjelinu – glasovima ili slovima. Tu sposobnost rastavljanja i sastavljanja riječi na glasove nazivali su istraživači glasovnom osviještenošću, osjetljivošću ili sposobnošću.

Postoji razlika između pojmova glasovna osviještenost i glasovna osjetljivost. Naime, neka djeca na početku školovanja nisu glasovno osviještena, tj. ne mogu rastaviti riječ na glasove, jer nisu imala prilike i potrebe obraćati pozornost na glasove u predškolskim aktivnostima. Kad djeca razviju glasovnu osjetljivost lako će prijeći na primjenu abecednoga načela, tj. dešifriranje i šifriranje.

Središnji je proces čitanja u hrvatskom/materinskom jeziku raspoznavanje glasovne strukture riječi, a glavni je zadatak u poučavanju čitanja naučiti dijete raspoznavanju glasova, zamjeni glasova slovima i sastavljanju rastavljenih dijelova riječi u cjelovitu riječ. Još u periodu usvajanja jezika treba ponajprije, tvrdi Titone (1977), raspoznati glasove kao sastavne dijelove oblika (riječi) koji imaju značenje. U nastavi Hrvatskoga jezika, u nastavnom području početnoga čitanja i pisanja, ta je sposobnost iznimno važna za uvježbavanje glasovne analize i sinteze. Ti su procesi temelj uvođenja učenika u vještine čitanja i pisanja na hrvatskom jeziku.

U metodičkoj literaturi glasovna analiza i sinteza, u nastavi Hrvatskoga jezika, pripadaju području početnoga čitanja i pisanja, jer proizlaze iz „prirode hrvatskoga jezika koji se po gramatičkim obilježjima smatra pretežito sintetičkim (odnose u jeziku određuju fleksije, tj. padeži, lica, nastavci, glasovne promjene), za razliku od analitičkih jezika u kojima odnosi ovise o članovima, pomoćnim glagolima, zamjenicama itd.“ (Peruško 1971, prema Bežen 2008, str. 298).

Početno poučavanje čitanja i pisanja, kojemu prethodi razvoj predvještina, temelji se na metodičkom pristupu početnom čitanju i pisanju, a započinje u prvom razredu osnovne škole. Metodički sustavi na kojima se temelji pouka čitanja i pisanja su: globalni, analitički, sintetički, analitičko-sintetički i integrirani.

Globalni se sustav primjenjuje u učenju ideografskih pisama, ali nije u potpunosti prikladan za učenje fonetskih pisama (latinica) u kojima slovni znak predstavlja glas.

Sintetički sustav Bežen (2008) tumači kao sustav koji polazi od prirode hrvatskoga jezika. Po gramatičkim se obilježjima hrvatski jezik smatra pretežno sintetičkim, za razliku od analitičkih jezika.

„Analitički sustav utemeljen je na misaonom procesu analize koji je suprotan sintezi. Polazi od jezične cjeline (rečenica, riječ) koja se rastavlja na sastavne dijelove (glas, slovo), a zatim se ti dijelovi, nakon što su ih učenici upoznali i osvijestili, ponovno povezuju u cjelinu (riječ, rečenicu). Analiza se, dakle, u početnom čitanju i pisanju primjenjuje zajedno sa sintezom” (Peruško, 1971, prema Bežen, 2008, str. 300).

Analitičko-sintetički sustav Bežen (2008) smatra prikladnim za usvajanje čitanja i pisanja na hrvatskom/materinskom jeziku. Taj sustav predstavlja zajedničku uporabu sintetičkih i analitičkih metoda u istom metodičkom činu učenja glasova/slova. Cjelina se analizira do osnovnih sastavnih dijelova (glasa/slova), s tim da postupak vodi učenju određenog glasa/slova koje je u analiziranim riječima posebno obilježeno. Zatim se slova/glasovi sintetiziraju, tj. povezuju u slogove, riječi i rečenice koje imaju za dijete razumljivo značenje.

Ponekad se kod učenika, koji teško povezuju slova, javlja sricanje, tj. odvojeno izgovaranje glasova ili otezanje izgovora pojedinih glasova u čitanju riječi. Za takve se učenike osmišljavaju metodičke vježbe u čitanju i pisanju koje će ih pripremiti za uspješno svladavanje početne pismenosti. Važno je prije pouke čitanja i pisanja uočiti stupanj čitačke vještine djeteta s obzirom na činjenicu da djeca u školi počinju učiti čitati i pisati s različitim predznanjem. Bežen (2007) učenike po razini predčitačkih vještina svrstava u skupine čitača, polučitača i nečitača. Važno je naglasiti da te kategorije podrazumijevaju samo određivanje inicijalnog stanja predčitačkih vještina, a ne vrjednovanje predčitačkih vještina. Na temelju tih podataka treba izabrati prikladne metodičke postupke koji će omogućiti individualno napredovanje svakog učenika.

Integrirani sustav prema Beženu (2008) obuhvaća proces početnog čitanja i pisanja kao cjelinu, tj. ne odnosi se na pojedino razdoblje početnog čitanja i pisanja, ni na pojedinu nastavnu cjelinu ili jedinicu, nego na ukupno nastavno područje opismenjavanja. Svladavanje početnog čitanja i pisanja u nekim europskim zemljama nije ograničeno na jednu školsku godinu pa tako primjerice, početno opismenjavanje u nekim zemljama traje dvije školske godine. U osnovnim školama u Republici Hrvatskoj početno opismenjavanje učenika na hrvatskom jeziku predviđeno je Nastavnim planom i programom za osnovnu školu (MZOS, 2006) u okviru nastavnog područja početnog čitanja i pisanja, samo u prvome razredu osnovne škole.

2. Metodologija istraživanja

2. 1. Cilj istraživanja

Cilj ovoga istraživanja bio je prikupiti podatke o glasovnoj osviještenosti i osjetljivosti (glasovna analiza i sinteza) učenika na početku prvoga razreda osnovne škole u Republici Hrvatskoj (predčitačke vještine).

2. 2. Problemi istraživanja

Evidentirati razlike među učenicima u razvijenosti vještina glasovne analize i sinteze s obzirom na spol, dob, obrazovanje roditelja i stariju braću u obitelji.

Evidentirati razlike između glasovne analize i sinteze ovisno o broju slogova u riječima.

2. 3. Hipoteze

Djevojčice su uspješnije u raspoznavanju glasovne analize i sinteze od dječaka u svim skupinama riječi.

Stariji učenici (rabi se termin učenici bez obzira na spol) uspješniji su u raspoznavanju glasovne analize i sinteze od mlađih učenika u svim skupinama riječi.

Obrazovanje roditelja ne utječe na uspješnost raspoznavanja glasovne analize i sinteze.

Učenici koji imaju stariju braću i sestre uspješniji su u raspoznavanju glasovne analize i sinteze.

Učenici su uspješniji u raspoznavanju glasovne analize i sinteze u kraćim riječima.

2. 4. Varijable

Zavisne: glasovna analiza, glasovna sinteza.

Nezavisne: dob, spol, obrazovanje majke/oca, starija braća i sestre, broj slogova u riječima.

2. 5. Uzorak

Istraživanje je provedeno na prigodnom uzorku, koji je sačinjavalo 100 učenika prvoga razreda, 50 dječaka i 50 djevojčica, u dobi od 6 do 7,5 godina. Obrazovanje roditelja kategorizirano je na visoku, višu, srednju i nižu stručnu spremu. U varijabli obrazovanje roditelja objedinjeni su podatci za djecu roditelja više i srednje stručne spreme i uspoređeni s podacima o djeci roditelja visoke stručne spreme. Iz uzorka su izuzeti podatci za djecu roditelja niže stručne spreme zbog premalog uzorka. Za stariju braću i sestre evidentirano je ima li ih u obitelji ili nema. Radi daljnje statističke obrade uzorak je formiran na sljedeći način:

- po spolu: 50 dječaka, 50 djevojčica

- po dobi: 6 g. i 6,5 g. (N= 51); 7 g. i 7,5 g. (N= 49)

- obrazovanje majke: VSS (N= 69); VŠS i SSS (N= 30)
 oca: VSS (N= 64); VŠS i SSS (N= 33)
- starija braća i sestre: NEMA (N=52); IMA (N=48)

2. 6. Postupak

Podatci su prikupljeni u neposrednom radu s učenicima. Slušajući riječi učenici su ih raščlanjivali na glasove (provodili glasovnu analizu). Potom su istraživači proveli glasovnu analizu riječi, a zadatak je učenicima bio prepoznati i izgovoriti riječ, tj. sintetizirati glasove u cjelovitu riječ. Riječi su u drugom dijelu istraživanja birane nepravilnim redoslijedom kako dijete ne bi slušnim pamćenjem prethodno analiziranu riječ pretpostavilo (pogađalo).

Uspješnost učenika izražena je kategorijama ne zna / zna djelomično / zna u potpunosti.

Istraživanje je provedeno na korpusu jednosložnih riječi, jednosložnih riječi s dijakritičkim znakovima, dvosložnih, trosložnih i višesložnih riječi. Riječi se mogu pročitati u instrumentariju za istraživanje, koji se nalazi u prilogu.

3. Rezultati

Budući da su se distribucije rezultata svih varijabli značajno razlikovale od normalne krivulje u daljnjoj se obradi koristila neparametrijska statistika (Mann Whitney U test za dvije nezavisne skupine, te Wilcoxonov Signed Rang test za dvije zavisne skupine ispitanika).

3. 1. Rezultati prema varijabli *spol ispitanika*

Rezultati su pokazali da su djevojčice uspješnije u glasovnoj analizi višesložnih riječi i u sintezi trosložnih riječi. Prva hipoteza nije potvrđena, jer djevojčice nisu uspješnije u analizi i sintezi u svim skupinama riječi.

Djevojčice su uspješnije u glasovnoj analizi višesložnih riječi.

(MWU = 973,5; Z = - 2,149; p < 0,05)

Djevojčice su uspješnije u glasovnoj sintezi trosložnih riječi.

(MWU = 1030; Z = - 2,098; p < 0,05)

3. 2. Rezultati prema varijabli *dob ispitanika*

Stariji ispitanici uspješniji su samo u analizi trosložnih riječi i u sintezi jednosložnih riječi. Druga hipoteza nije potvrđena, jer stariji ispitanici nisu uspješniji od mlađih u raspoznavanju glasovne analize i sinteze u svim skupinama riječi.

Stariji ispitanici (7 i 7,5 godina) uspješniji su u glasovnoj analizi trosložnih riječi.

(MWU = 976,5; $Z = -2,082$; $p < 0,05$)

Stariji ispitanici (7 i 7,5 godina) uspješniji su u glasovnoj sintezi jednosložnih riječi.

(MWU = 1101,5; $Z = -1,962$; $p < 0,05$)

Moguće je da su se stariji učenici bolje snašli u ispitnoj situaciji, tj. da su bolje shvatili uputu. Tu pretpostavku valja potvrditi u daljnjim istraživanjima.

3. 3. Rezultati prema varijabli *obrazovanje roditelja*

Nema statistički značajne razlike s obzirom na obrazovanje roditelja, osim u djece visoko obrazovanih očeva, gdje se pokazalo da su oni uspješniji u glasovnoj sintezi riječi s dijakritičkim znakovima (MWU = 983,5; $Z = -2,145$; $p < 0,05$). Potvrđena je treća hipoteza.

3. 4. Rezultati prema varijabli *starija braća i sestre u obitelji*

Nema statistički značajne razlike u uspjehu učenika u glasovnoj analizi i sintezi s obzirom na to imaju li stariju braću i sestre u obitelji ili nemaju. Opovrgnuta je četvrta hipoteza.

3. 5. Rezultati uspješnosti učenika u glasovnoj analizi i sintezi hrvatskoga jezika

Test predznaka (Wilcoxonov Signet Ranks test) pokazao je da je učenicima statistički značajno lakša glasovna sinteza, nego glasovna analiza, u svim slučajevima, osim kod jednosložnih riječi s dijakritičkim znakovima (iako i tu razlika ide u istom očekivanom smjeru.)

Jednosložne riječi

$Z^* = 2,673; p < 0,05$

Jednosložne riječi s dijakritičkim znakovima

razlika nije značajna

Dvosložne riječi

$Z^* = 2,985; p < 0,05$

Trosložne riječi

$Z^* = 5,209; p < 0,05$

Višesložne riječi

$Z^* = 5,450; p < 0,05$

S porastom slogova u riječima učenici su manje uspješni u raspoznavanju glasovne analize i sinteze. U tablicama 1 i 2 vidljivi su rezultati koji ukazuju na rast broja učenika koji ne znaju ili djelomično znaju analizirati, odnosno sintetizirati riječ.

GLASOVNA ANALIZA (N=100)					
	jednosložne riječi	jednosložne riječi s dijakritičkim znakovima	dvosložne riječi	trosložne riječi	višesložne riječi
Ne zna	6	4	6	16	21
Zna djelomično	11	13	26	31	58
Zna u potpunosti	83	83	68	53	21

Tablica 1 Prikaz broja učenika koji su uspješno proveli glasovnu analizu

GLASOVNA SINTEZA (N=100)					
	jednosložne riječi	jednosložne riječi s dijakritičkim znakovima	dvosložne riječi	trosložne riječi	višesložne riječi
Ne zna	3	5	7	12	18
Zna djelomično	7	7	10	10	25
Zna u potpunosti	90	88	83	78	57

Tablica 2 Prikaz broja učenika koji su uspješno proveli glasovnu sintezu

4. Zaključci

Rezultati su pokazali da dob, spol, obrazovanje roditelja i starija braća i sestre u obitelji samo djelomično i u nepravilnim kategorijama utječu na uspješnost učenika u glasovnoj analizi i sintezi.

Važan je podatak da broj slogova u riječima značajno utječe na uspješnost učenika u glasovnoj analizi i sintezi, tj. učenici su uspješniji u glasovnoj analizi i sintezi u riječima s manje slogova.

5. Praktične implikacije

Otkrivanje razlika među učenicima u razvijenosti navedenih vještina omogućuje planiranje aktivnosti učenja i vježbanja na temelju ustanovljenih čitačkih razina. Detaljnije treba istražiti utjecaj pojedinih glasova u riječi na glasovnu analizu i sintezu.

Daljnja istraživanja usmjerit će se prema odabiru prikladnih lingvometodičkih predložaka za poučavanje početnog čitanja i pisanja na hrvatskom/materinskom jeziku (dužina riječi, složenost riječi, fonološke karakteristike riječi) kako bi se standardizirao obrazac za provjeru predčitačkih vještina.

LITERATURA

- BABIĆ, S., BROZOVIĆ, D., MOGUŠ, M., PAVEŠIĆ, S., ŠKARIĆ, I. I TEŽAK, S., (1991), *Povijesni pregled glasovi i oblici hrvatskoga književnoga jezika*. Zagreb: HAZU, Globus Nakladni zavod.
- BARIĆ, E. i dr. (1999), *Hrvatski jezični savjetnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje Pergamena i Školske novine.
- BEŽEN, A. (2007), *Metodički pristup početnom čitanju i pisanju na hrvatskom jeziku*. Zagreb: Profil.
- BEŽEN, A. (2008), *Metodika znanost o poučavanju nastavnog predmeta*. Zagreb: Učiteljski fakultet sveučilišta u Zagrebu i Profil.
- ČUDINA-OBRAĐOVIĆ, M. (2000), *Kad Igrom do čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
- ČUDINA-OBRAĐOVIĆ, M. (2004), *Kad kraljevna piše kraljeviću: psihološki temelji učenja čitanja i pisanja*. Zagreb: Biblioteka Korak po korak.
- HALMI, A. (2005), *Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- JENSEN, E. (2005), *Poučavanje s mozgom na umu*. Zagreb: Educa.
- KUVAČ, J. i PALMOVIĆ, D. (2007), *Metodologija istraživanja dječjeg jezika*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (2006), *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. Zagreb, Republika Hrvatska.
- PAVLIČEVIĆ-FRANIĆ, D. (2005), *Komunikacijom do gramatike*. Zagreb: Alfa d. d.
- SAMARDŽIJA, M. i SELAK, A. (2001), *Leksikon hrvatskoga jezika i književnosti*. Zagreb: Pergamena.
- TITONE, R. (1977), *Primijenjena psiholingvistika*. Zagreb: Školska knjiga.

Prilog – Instrumentarij za istraživanje – popis riječi na kojima su učenici provodili glasovnu analizu i sintezu (jednosložne riječi, jednosložne riječi s diakritičkim znakovima, dvosložne, trosložne i višesložne riječi)

sinteza	analiza
JA	J A
NOS	N O S
SIR	S I R
DVA	D V A
KOS	K O S
VUK	V U K

MIS	M I S
NOC	N O C
PUZ	P U Z
ČAJ	Č A J
ĐAK	Đ A K
KONJ	K O NJ

MAMA	M A M A
MOJA	M O J A
RUPA	R U P A
NOSIM	N O S I M
DESET	D E S E T
VJETAR	V J E T A R

MARIJA	M A R I J A
CIPELA	C I P E L A
PLAKATI	P L A K A T I
SVIRATI	S V I R A T I
NOGOMET	N O G O M E T
BARBARA	B A R B A R A

POMAGATI	P O M A G A T I
TELEVIZOR	T E L E V I Z O R
TAMBURICA	T A M B U R I Č A
PLIVACICA	P L I V A C I Č A
PONEDJELJAK	P O N E D J E L J A K
ZACVRKUTATI	Z A C V R K U T A T I

SUMMARY

Measuring pre-reading vocal analysis and synthesis skills in mother tongue/croatian at the beginning of the first grade of primary school

Distinguishing sounds and words, synthesizing those sounds into integral words and perceiving the meaning of words are prerequisites for the acquisition of reading and writing skills. By its structure, the Croatian language is analytic-synthetic. Consequently, measuring pre-reading skills (sound analysis and synthesis) is a requirement for the organisation of appropriate methodological approaches in initial reading and writing. The results of this investigation show the level of development of literacy of first-graders at the beginning of their formal education and can be used in the process of structuring written and audio materials and methodological artefacts to be used in initial reading and writing. The aim of the investigation was to recognize the initial state of pre-reading skills in order to enable pupils to master reading at the level of internalization. The approach, based on scientific parameters, enables readers, partial readers and non-readers to progress according to their potential.

Key words: pre-reading skills, sound analysis and synthesis, the Croatian language, first grade of primary school

**X. MEĐUNARODNI
KROATISTIČKI
ZNANSTVENI SKUP**

Zbornik radova

